

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

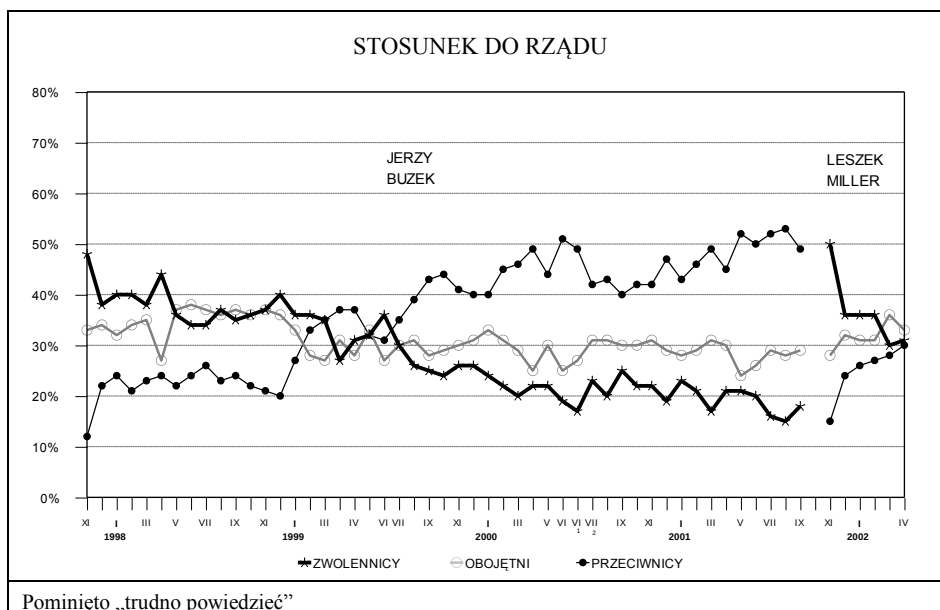
BS/66/2002

STOSUNEK DO RZĄDU W KWIETNIU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

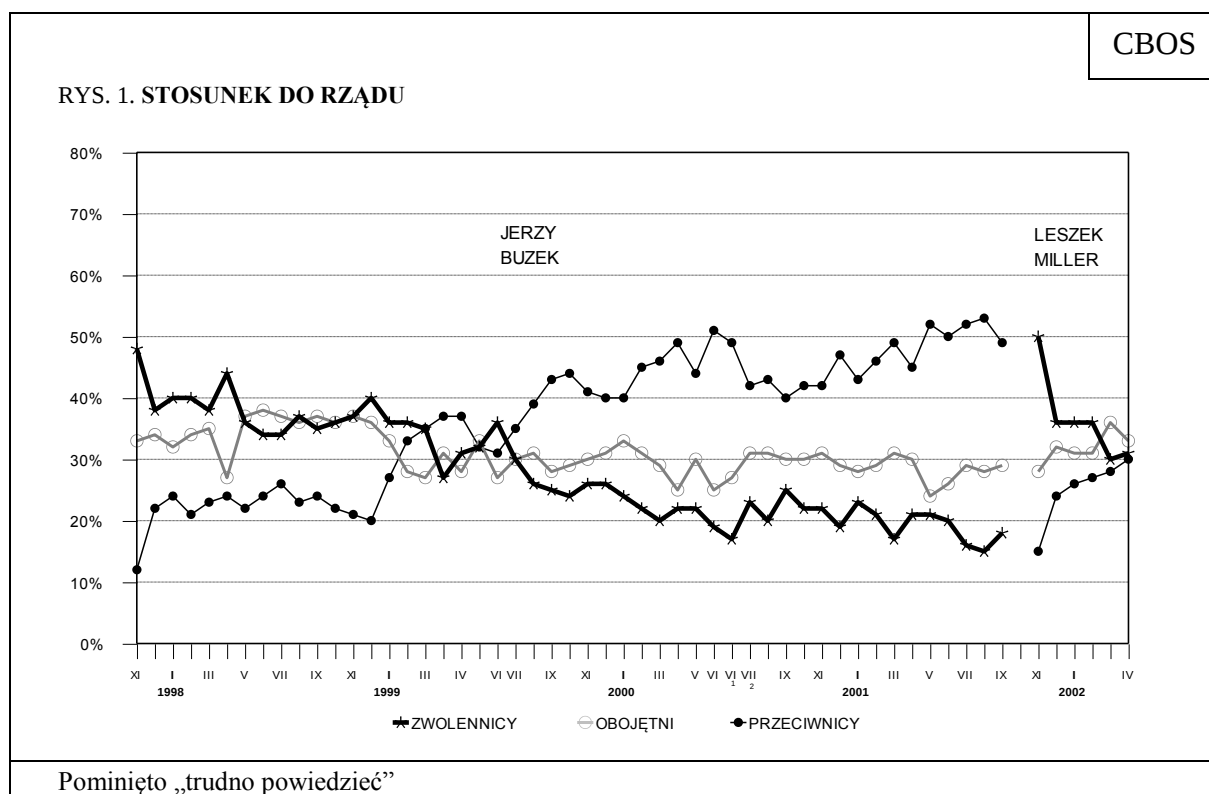
WARSZAWA, KWIECIEŃ 2002

- W kwietniu nastąpiło ponowne ustabilizowanie postaw wobec rządu, jednak na poziomie znacznie niższym niż na przełomie roku. Ujawniła się pewna polaryzacja stosunku do rządu - zmalała (najliczniejsza przed miesiącem) grupa osób deklarujących obojętność wobec rządu. Obecnie odsetki zwolenników, przeciwników i obojętnych niemal się równoważą.

- Dalszemu pogorszeniu uległy natomiast oceny wyników działalności rządu. Wzrosła przewaga opinii negatywnych (45%) nad pozytywnymi (33%).
- W porównaniu z marcem nie zmieniła się ocena polityki gospodarczej rządu. Niemal połowa ankietowanych (47%) uważa, że polityka ta nie stwarza szans na poprawę stanu gospodarki. Przeciwnego zdania jest co trzeci badany (33%).
- Bez zmian pozostał stosunek do premiera. Odsetek osób zadowolonych z tego, że Leszek Miller sprawuje funkcję prezesa Rady Ministrów (39%), przeważa nad liczbą niezadowolonych (35%) i jest wyższy od odsetka zdeklarowanych zwolenników rządu.

Mimo że w porównaniu z marcem zauważalna jest niewielka poprawa ogólnych nastrojów społecznych¹, stosunek do rządu Leszka Millera się nie poprawił. W kwietniu nastąpiło ustabilizowanie postaw wobec rządu, jednak na poziomie znacznie niższym niż w poprzednich miesiącach. Obecnie stosunek do rządu kształtuje się mniej więcej tak jak do poprzedniego gabinetu rządowego w połowie 1999 roku.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (143) przeprowadzono w dniach 5-8 kwietnia 2002 roku na liczącej 1044 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

W kwietniu nastąpiła polaryzacja postaw wobec rządu. Zmalała - najliczniejsza przed miesiącem - grupa osób mających obojętny stosunek do rządu. Obecnie odsetki zwolenników, przeciwników i obojętnych są niemal takie same.

Tabela 1

Stosunek do rządu	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX*	XI	XII	I	II	III	IV
	2001								2002			
	w procentach											
Zwolennicy	21	21	20	16	15	18	50	36	36	36	30	31
Przeciwnicy	45	52	50	52	53	49	15	24	26	27	28	30
Obojętni	30	24	26	29	28	29	28	32	31	31	36	33
Trudno powiedzieć	4	4	4	3	4	4	7	8	7	6	7	7

* Do września 2001 roku wskazania dotyczą rządu Jerzego Buzka, a od listopada - rządu Leszka Millera

Zwolennicy rządu stanowią stosunkowo największą grupę wśród badanych w starszym wieku (powyżej 55 roku życia), mieszkańców miast średniej wielkości, rolników, emerytów i rencistów. Z kolei przeciwnicy dominują wśród osób z wyższym wykształceniem, prywatnych przedsiębiorców, członków kadry kierowniczej i inteligencji. Obojętność wobec rządu najczęściej deklarują ludzie młodzi, mieszkańcy wsi i małych miast, bezrobotni, robotnicy, pracownicy fizyczno-umysłowi oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla.

Wyrażanie poparcia dla rządu związane jest też z zadowoleniem z własnej sytuacji materialnej. Najczęściej popierają rząd badani mający - według własnej oceny - dobre warunki materialne, a najrzadziej - określający swoje warunki materialne jako złe. Również ci, którzy spodziewają się poprawy poziomu życia swoich rodzin w najbliższej przyszłości, najczęściej deklarują się jako zwolennicy rządu, natomiast obawiający się pogorszenia - jako przeciwnicy.

Tabela 2

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	przeciwnicy	obojętni	Trudno powiedzieć
	w procentach			
- lepiej niż obecnie	41	27	28	4
- tak samo jak obecnie	33	28	33	6
- gorzej niż obecnie	22	43	29	6
Trudno powiedzieć	25	18	42	15

Co ciekawe, stosunek do rządu sympatyków partii współtworzących obecny gabinet jest zróżnicowany. Badani deklarujący gotowość głosowania na SLD dość jednoznacznie popierają rząd. Natomiast wśród potencjalnych wyborców PSL poparcie dla rządu jest wyraźnie mniejsze, choć również ponad połowa tego elektoratu uważa się za zwolenników rządu.

Tabela 3

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	przeciwnicy	obojętni	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD	70	4	22	4
PSL	55	14	30	1
Samoobrona	23	49	22	6
LPR	19	63	17	1
PO	18	53	28	1
PiS	12	53	32	3
Niezdecydowani	20	28	38	14
Niegłosujący	20	29	41	10
* Określone na podstawie deklaracji, na kogo badany oddałby głos, gdyby wybory odbywały się w najbliższą niedzielę.				

Sympatycy ugrupowań opozycyjnych w większości określają się, co oczywiste, jako przeciwnicy rządu, ale i w elektoratach tych partii rząd ma swoich zwolenników. Jest ich niemało - po około jednej piątej wśród wyborców LPR i PO oraz blisko jedna czwarta wśród sympatyków Samoobrony. Rząd popiera też nieco więcej niż co ósmy zwolennik PiS.

Spolaryzowały się również opinie na temat wyników działalności rządu - i to w kierunku dla niego niekorzystnym. Jest zrozumiałe, że w miarę upływu czasu od sformowania rządu coraz mniejsza liczba badanych powstrzymuje się od oceny jego pracy. Jednak w ostatnim miesiącu bardziej wzrosła liczba opinii krytycznych niż pozytywnych. W wyniku tego przewaga ocen negatywnych nad pozytywnymi wynosi obecnie 12 punktów, podczas gdy w marcu wynosiła 8 (w lutym stosunek ten był w zasadzie wyrównany).

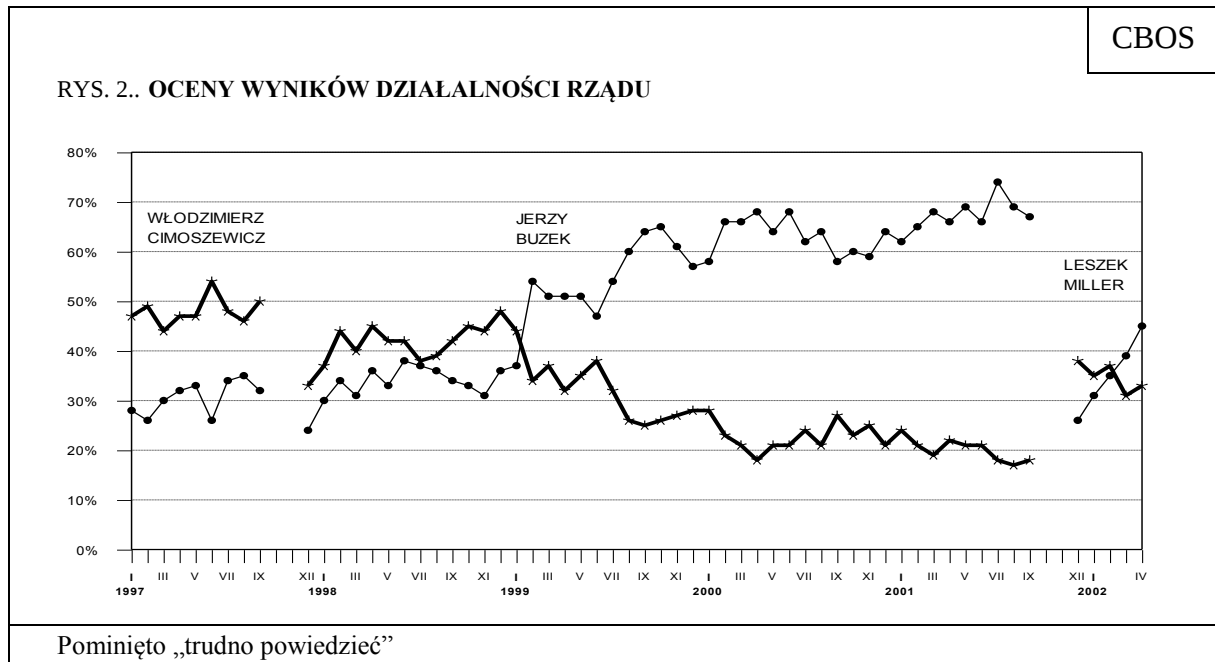

Tabela 4

Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Leszka Millera od czasu objęcia przezeń władzy?	Wskazania respondentów według terminów badań										
	IV	V	VI	VII	VIII	IX*	XII	I	II	III	IV
	2001							2002			
	w procentach										
Dobrze	22	21	21	18	17	18	38	35	37	31	33
Źle	66	69	66	74	69	67	26	31	35	39	45
Trudno powiedzieć	12	10	13	8	14	15	36	34	27	30	23

* Do września 2001 roku pytanie dotyczyło rządu Jerzego Buzka

Oceny negatywne przeważają nad pozytywnymi w większości grup społecznych i kategorii demograficznych. Jedynie wśród uczniów i studentów, rencistów i robotników niewykwalifikowanych znajdujemy przewagę opinii pozytywnych, natomiast wśród ogółu młodzieży, robotników wykwalifikowanych, osób osiągających najwyższe dochody oraz zadowolonych ze swojej sytuacji materialnej oceny pozytywne i negatywne się równoważą. Najbardziej krytyczni wobec rządu są mieszkańcy wielkich miast, osoby z wyższym wykształceniem, należące do kadry kierowniczej i inteligencji, prywatni przedsiębiorcy, a także pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz bezrobotni. We wszystkich tych kategoriach co najmniej połowa badanych źle ocenia wyniki pracy rządu premiera Leszka Millera od czasu objęcia przezeń władzy.

Na oceny wyników działalności rządu wyraźnie oddziałują poglądy polityczne badanych. Osoby identyfikujące się z prawicą w zdecydowanej większości wyrażają opinie krytyczne w tym względzie. Natomiast wśród badanych o poglądach lewicowych przeważają, choć w mniejszym stopniu, opinie pozytywne. Krytycyzm dominuje również wśród tych, którzy sytuują swoje poglądy w centrum lub nie potrafią ich umiejscowić na skali „lewica - prawica”.

Zwolennicy partii koalicji rządowej różnią się w ocenie wyników pracy rządu. Ponad dwie trzecie badanych deklarujących gotowość głosowania na SLD ocenia rząd pozytywnie, podczas gdy wśród potencjalnych wyborców PSL - tylko nieco ponad połowa. Zwolennicy partii opozycyjnych mają oczywiście krytyczny stosunek do pracy rządu. Najbardziej krytyczni są wyborcy LPR, a następnie Samoobrony.

Trzeba tu dodać, że zarówno wśród badanych deklarujących udział w wyborach, ale niemających jeszcze wyklarowanych preferencji partyjnych, jak i wśród tych, którzy nie zamierzają głosować, wyraźnie przeważają krytyczne opinie o wynikach działalności rządu. Równocześnie jednak znaczne odsetki badanych z tych grup nie mają wyrobionego poglądu na ten temat.

Tabela 5

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Oceny wyników działalności rządu		
	dobrze	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	70	15	15
PSL	52	29	19
Samoobrona	18	67	15
LPR	9	88	4
PO	19	59	22
PiS	28	58	14
Niezdecydowani	19	34	47
Niegłosujący	22	50	28
* Określone na podstawie deklaracji, na kogo badany oddałby głos, gdyby wybory odbywały się w najbliższą niedzielę			

Bez zmian pozostały oceny polityki gospodarczej rządu. Drugi miesiąc z rzędu odsetek osób twierdzących, że polityka ta nie stwarza szans na poprawę sytuacji gospodarczej, wyraźnie przeważa nad liczbą tych, które są przeciwnego zdania. Pesymistą w tym względzie jest niemal co drugi badany, a optymistą - co trzeci.

Tabela 6

Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szanse poprawy sytuacji gospodarczej?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX*	XI	XII	I	II	III	IV
	2001								2002			
	w procentach											
Tak	15	13	14	11	10	11	51	38	39	41	32	33
Nie	75	79	75	80	79	74	24	39	38	39	46	47
Trudno powiedzieć	10	8	11	9	11	15	25	23	23	20	22	20

* Do września 2001 roku wskazania dotyczą rządu Jerzego Buzka, a od listopada - rządu Leszka Millera

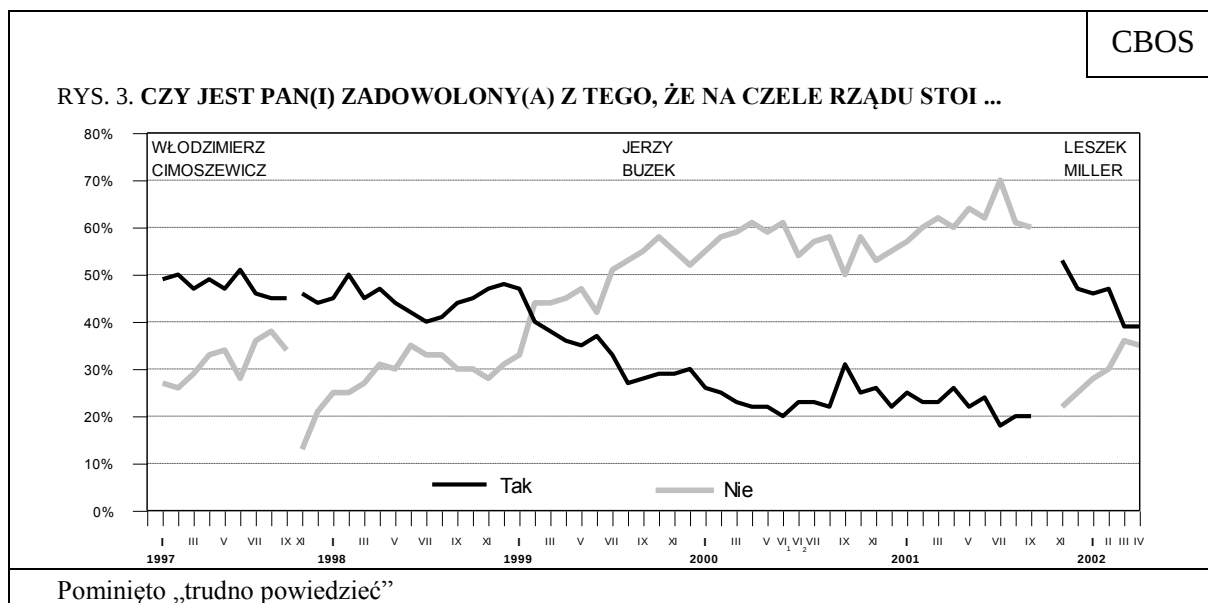
W ciągu ostatniego miesiąca w zasadzie nie uległ zmianie stosunek do premiera. Zadowolenie z tego, że jest nim Leszek Miller, przeważa o 4 punkty nad niezadowoleniem (w marcu przewaga ta wynosiła 3 punkty). Aprobata Leszka Millera jako prezesa Rady Ministrów ma szerszy zasięg niż poparcie dla rządu. Zadowolonych z osoby premiera jest o 8 punktów więcej niż zadeklarowanych zwolenników rządu. Równocześnie jednak niezadowolonych jest więcej (o 5 punktów) niż przeciwników rządu.

Tabela 7

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX*	XI	XII	I	II	III	IV
	2001								2002			
	w procentach											
	Tak	26	22	24	18	20	20	53	47	46	47	39
Nie	60	64	62	70	61	60	22	25	28	30	36	35
Trudno powiedzieć	14	14	14	12	19	20	25	28	26	23	25	26

* Do września 2001 roku pytanie dotyczyło Jerzego Buzka

Poparcie, jakie ma obecnie Leszek Miller, mniej więcej odpowiada poparciu, jakim pod koniec pierwszego kwartału 1999 roku cieszył się Jerzy Buzek.

Zadowoleni z tego, że premierem jest Leszek Miller, wyraźnie dominują nad niezadowolonymi wśród mieszkańców małych miast, osób z wykształceniem podstawowym, ale także wśród uczniów i studentów, robotników niewykwalifikowanych, rencistów i emerytów. Natomiast niezadowoleni przeważają głównie wśród kadry kierowniczej i inteligencji, prywatnych przedsiębiorców, pracowników umysłowych niższego szczebla. Premiera akceptuje również zdecydowana większość badanych o poglądach lewicowych, nie aprobują zaś w większości ci, którzy deklarują poglądy prawicowe.

Tabela 8

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	79	8	13
PSL	55	27	18
Samoobrona	21	57	22
LPR	13	78	9
PO	30	50	20
PiS	25	59	16
Niezdecydowani	22	31	47
Nie głosujący	30	36	34

* Określone na podstawie deklaracji, na kogo badany oddałby głos, gdyby wybory odbywały się w najbliższą niedzielę

Poparcie dla premiera, podobnie jak poparcie dla rządu, jest znacznie większe w elektoracie SLD niż PSL. Niemniej ponad połowa zwolenników PSL także jest zadowolona z tego, że Leszek Miller sprawuje funkcję prezesa Rady Ministrów.

Po wyraźnym spadku poparcia dla rządu, jaki odnotowaliśmy miesiąc temu, w kwietniu nastąpiło ustabilizowanie postaw wobec gabinetu rządowego koalicji SLD-UP-PSL i premiera Leszka Millera. Jest to jednak stabilizacja na poziomie znacznie niższym niż w poprzednich miesiącach.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Stosunek do rządu

	(%)				
	Zwolennicy	Przeciwnicy	Obojętni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	30	33	7	1043
Płeć					
Mężczyźni	34	31	31	4	498
Kobiety	28	29	34	9	545
Wiek					
18-24 lat	23	21	52	3	161
25-34	29	39	24	8	188
35-44	30	29	33	8	192
45-54	33	33	30	5	220
55-64	35	27	28	10	116
65 lat i więcej	35	28	29	9	166
Miejsce zamieszkania					
Wies	27	27	35	11	376
Miasto do 20 tys.	30	26	35	8	114
20-100 tys.	30	25	32	4	209
101-500 tys.	26	34	36	4	219
501 tys. i więcej mieszk.	37	42	17	4	125
Wykształcenie					
Podstawowe	27	24	40	9	275
Zasadnicze zawodowe	30	31	32	7	311
Średnie	34	28	31	7	354
Wyższe	32	48	17	2	103
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	29	48	21	2	70
Prac.umysł.hiż.szczebła	28	29	36	7	84
Pracownicy fiz.- umysł.	28	26	42	4	77
Robotnicy wykwalifikowani	31	23	40	7	81
Robotnicy niewykwalifik.	19	10	60	10	31
Rolnicy	37	31	21	11	61
Pracujący na własny rach.	26	56	14	4	50
Bierni zawodowo					
Renciści	35	25	29	11	121
Emeryci	37	28	25	10	180
Uczniowie i studenci	28	25	43	4	84
Bezrobotni	27	30	37	5	171
Gospodynie domowe i inni	28	40	33	0	34
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	27	38	31	4	143
społce właścicieli					
prywatnych i państwa	32	20	41	7	89
sekt. pryw. poza rolnict.	28	35	32	5	172
prywatnym gosp. rolnym	38	30	21	10	65
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	23	32	39	7	145
300-399	25	26	44	5	92
400-599	34	28	30	8	191
600-800	26	30	38	6	159
Powyżej 800 zł	40	33	23	4	196
Ocena własnych war. mater.					
Złe	21	34	37	7	324
Średnie	32	27	33	8	491
Dobre	41	31	25	3	229
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	19	52	15	14	56
Raz w tygodniu	31	27	30	6	549
1-2 razy w miesiącu	30	31	29	11	156
Kilka razy w roku	32	30	33	5	190
W ogóle nie uczestniczy	36	32	28	4	91
Poglądy polityczne					
Lewica	58	14	24	4	269
Centrum	30	30	35	5	279
Prawica	16	59	23	2	229
Trudno powiedzieć	16	21	47	16	266

Tabela 2. Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Leszka Millera od czasu objęcia przezeń władzy?

	(%)			
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	45	23	1044
Płeć				
Meżczyźni	37	44	20	498
Kobiety	29	46	26	546
Wiek				
18-24 lat	36	34	29	161
25-34	29	47	24	188
35-44	35	44	21	193
45-54	28	55	17	220
55-64	34	43	22	116
65 lat i więcej	36	40	24	166
Miejsce zamieszkania				
Wies	32	41	27	376
Miasto do 20 tys.	35	44	21	114
20-100 tys.	36	44	20	209
101-500 tys.	31	47	21	219
501 tys. i więcej mieszk.	30	52	18	126
Wykształcenie				
Podstawowe	33	39	28	275
Zasadnicze zawodowe	35	45	20	311
Średnie	32	45	23	354
Wyższe	27	55	18	104
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	28	53	20	70
Prac. umysł. fiz. szczebla	23	50	26	84
Pracownicy fiz. - umysł.	21	49	31	77
Robotnicy wykwalifikowani	35	37	27	81
Robotnicy niewykwalifik.	41	37	22	31
Rolnicy	35	48	18	61
Pracujący na własny rach.	25	57	17	50
Bierni zawodowo				
Renciści	42	34	24	121
Emeryci	35	43	22	180
Uczniowie i studenci	42	31	27	84
Bezrobotni	30	50	20	171
Gospodynie domowe i inni	29	57	14	34
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	27	48	25	143
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	32	44	24	89
sekt. pryw. poza rolnict.	28	48	24	172
prywatnym gosp. rolnym	36	47	18	65
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	29	49	22	145
300-399	26	51	23	92
400-599	31	44	26	191
600-800	36	40	24	159
Powyzej 800 zł	42	43	15	196
Ocena własnych war. mater.				
Źle	26	50	24	324
Średnie	33	43	25	491
Dobre	42	41	17	230
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	21	50	29	56
Raz w tygodniu	33	46	21	549
1-2 razy w miesiącu	28	45	27	156
Kilka razy w roku	33	41	26	191
W ogóle nie uczestniczy	43	41	16	91
Poglądy polityczne				
Lewica	55	28	17	270
Centrum	32	47	21	279
Prawica	18	70	12	229
Trudno powiedzieć	23	38	40	266

Tabela 3. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	39	35	26	1044
Płeć				
Meżczyźni	43	36	21	498
Kobiety	35	35	30	546
Wiek				
18-24 lat	40	27	33	161
25-34	25	46	29	188
35-44	42	34	24	193
45-54	40	40	20	220
55-64	48	27	25	116
65 lat i więcej	43	33	25	166
Miejsce zamieszkania				
Wies	37	36	27	376
Miasto do 20 tys.	44	32	24	114
20-100 tys.	41	34	25	209
101-500 tys.	38	34	28	219
501 tys. i więcej mieszk.	40	41	19	126
Wykształcenie				
Podstawowe	41	30	29	275
Zasadnicze zawodowe	40	30	29	311
Średnie	37	35	28	354
Wyższe	36	45	19	104
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	31	47	22	70
Prac.umysł.fiz.szczegół.	34	40	26	84
Pracownicy fiz.-umysł.	39	32	30	77
Robotnicy wykwalifikowani	36	31	33	81
Robotnicy niewykwalifik.	38	22	40	31
Rolnicy	43	41	16	61
Pracujący na własny rach.	29	51	20	50
Bierni zawodowo				
Renciści	46	28	26	121
Emeryci	45	30	25	180
Uczniowie i studenci	43	29	28	84
Bezrobotni	36	40	25	171
Gospodynie domowe i inni	34	48	17	34
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	32	42	27	143
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	37	29	35	89
sekt. pryw. poza rolnict.	36	38	26	172
prywatnym gosp. rolnym	45	39	16	65
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	30	44	26	145
300-399	37	27	36	92
400-599	40	30	30	191
600-800	42	34	25	159
Powyżej 800 zł	46	38	16	196
Ocena własnych war. mater.				
Złe	34	40	26	324
Średnie	40	33	27	490
Dobre	43	34	23	230
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	17	54	29	56
Raz w tygodniu	39	35	26	549
1-2 razy w miesiącu	40	37	23	156
Kilka razy w roku	42	33	25	191
W ogóle nie uczestniczy	43	32	24	91
Poglądy polityczne				
Lewica	70	15	15	270
Centrum	38	34	28	279
Prawica	20	70	10	228
Trudno powiedzieć	26	27	47	266